

Zadanie 6.3. Monitorowanie, ochrona oraz doskonalenie metod hodowli trzmieli i pszczoł samotnic

Kierownik zadania: dr hab. M. Biliński

Wykonawcy: dr D. Teper, mgr M. Borański

Podzadanie 1.

Rozmnażanie murarki ogrodowej (*Osmia rufa*)

Rozmnożono w 15 megachilnikach populację murarki ogrodowej (*Osmia rufa*) – ważnego zapylacza upraw sadowniczych – poza standardowymi materiałami gniazdowymi (rurki trzcinowe) prowadzono rozmnażanie w żłobkowanych płytkach MDF, gniazdach szczelinowych i nowo wprowadzonych 20-kanalowych płytkach (o wymiarach 245 mm x 185 mm) wykonanych bardzo starannie z cienkiego różnobarwnego plastiku (czarny, biały i przezroczysty), które po złożeniu tworzą na każdym styku 20 kanałów o przekroju 8 mm x 7 mm. Megachilniki z gniazdami murarki ogrodowej zostały zwiezione do Oddziału Pszczelnictwa w Puławach. Dokładne wyniki chowu zostaną przedstawione po przeprowadzeniu analiz zasiedlonych gniazd w okresie zimowym.

Podzadanie 2.

Opracowanie tanich i wielokrotnego użytku materiałów gniazdowych do masowego chowu i wykorzystania murarki

Do przyszłorocznych doświadczeń opracowano i wykonano dwustronnie frezowane płytki MDF; z tych żłobków, po rozłożeniu zasiedlonych gniazd, będzie można łatwo wybrać kokony murarki.

Podzadanie 3.

Przekazanie kokonów murarki ogrodowej producentom do zapylania sadów, jagodników oraz ogrodów i działek

Właścicielom sadów (wiśnie, czereśnie, śliwy, jabłonie, brzoskwinie), plantacji roślin jagodowych (czarna porzeczka, borówka wysoka) oraz ogrodów i działek w Puławach, Wąwolnicy i Kazimierzu przekazano 60 tys. kokonów murarki ogrodowej. Kokony zostały przekazane nieodpłatnie.

Podzadanie 4.

Prowadzenie w Oddziale Pszczelnictwa Instytutu Ogrodnictwa zamkniętego chowu posiadanej populacji trzmiela ziemnego

W zamkniętym chowie trzmiela ziemnego w Oddziale Pszczelnictwa IO w Puławach wykorzystywano 195 matek i uzyskano 158 rodzin trzmiela ziemnego, które przekazano do chowu uczestnikom kursu prowadzonego w roku 2010.

Wprowadzono nową podkarmiaczkę wykonaną z plastikowego pojemnika o pojemności 900 ml syropu, wystarczającego rodzinie trzmiela ziemnego na dłuższy okres, zrezygnowano z małych podkarmiaczek wymagających codziennego uzupełniania.

Obserwacje trzmieli na terenach popowodziowych w gminie Wilków oraz introdukcja rodzin trzmiela ziemnego z hodowli w Puławach.

Nie udało się wykonać wiosennych obserwacji trzmieli z powodu zakazu wstępu na tereny zalewowe, zwłaszcza na wały przeciwpowodziowe na Wiśle i Chodelce. Z uwagi na bardzo dżdżysty lipiec obserwacje liczebności i składu gatunkowego trzmieli wykonano dopiero w sierpniu – łącznie 5 wyjazdów. Obserwowano wpływ powodzi na sady i uprawy wieloletnie, powtórny nalot trzmieli na tereny popowodziowe, a we wrześniu wystawiono 30 rodzin z młodymi matkami trzmiela ziemnego w upatrzone miejsca pod skarpami Wisły w Kępie Choteckiej, wprowadzając szacunkowo ponad 300 matek (część młodych matek oznakowano na tułowiwi czerwoną farbą nitro, co powinno ułatwić przyszłoroczne wiosenne obserwacje ich przezimowania i rozprzestrzeniania się w okolicy).

Wpływ powodzi na sady i uprawy wieloletnie:

Największe szkody odnotowano:

- w młodych nasadzeniach sadów jabłoniowych,
- w sadach wiśniowych, czereśniowych, śliwowych, brzoskwinowych,
- w uprawach chmielu,
- na plantacjach porzeczek czarnych i malin.

Nie ucierpiały:

- stare sady jabłoniowe – antonówka,
- większość drzew przydrożnych.

Nowe nasadzenia:

- ok. 30% sadów jabłoniowych,
- 50% plantacji chmielu; na pozostałych – uprawy ogórków i fasoli wielokwiatowej – Piękny Jaś (bardzo miododajna roślina!).

Odtwarzanie pasiek:

- polscy pszczelarze ofiarowali pakiety z rodzinami pszczoły miodnej tym powodziom, którym powódź zniszczyła pasieki.

Stwierdzono zmniejszenie zagęszczenia i spadek liczby gatunków trzmieli wraz ze wzrostem odległości od leżącej na północy Skarpy Dobrskiej, do której doszły wody powodzi. Leżący za Skarpą wapienny płaskowyż ciągnący się do Kazimierza jest rezerwuarem różnych gatunków trzmieli, z którego musiały wiosną nalecieć matki i założyć gniazda.

Podzadanie 5.

Prowadzenie szkoleń w zakresie całorocznego chowu trzmiela ziemnego (*Bombus terrestris*) do zapylania upraw szklarniowych

Szkolenia w zakresie chowu trzmiela ziemnego do zapylania upraw szklarniowych prowadzono na kursach w Puławach (4 kursy), w Mińsku Mazowieckim (1), Cezarynie (1), Grzybowie (2) oraz na spotkaniu w stacji hodowli trzmiela zimnego w Tymieńcu pod Kaliszem. Przeprowadzono szkolenia z zainteresowanymi hodowlą trzmieli i pszczoł samotnic absolwentami i studentami Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu (1) oraz Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (1).